

A. Š. Neverov

Marja Boļsevička

4728
Кудьмак

1934

Окріздат

A. S. Neverov

Н-
РЭ
Н40

MARJA BOŁSEVIČKA

Кудьткар

1934

Okrizdat

MARJA BOLŒEVIČKA

Vəli mijan seteəm. Ъзыт, moros vevja, ŕinkymmez kьeən levtiŕəmaŕ, ŕədaŕ! A zə-rikyŕ napjorŕtok Ъzda: Kozonokən suam mijə sijə. Seteəm, nevidnəj, ŕapkaən pozə vevttьnь. Ləg, matə en ŕivətčь. Vidčьnь pon-das Marjaŕskət, pьzan kuzas vartə, kьz kuzneč molotoən, ačьŕ čirzə.

— Vija! ŕələmtə kьska! A Marja lukav. Pondas sijə narosno veļičajtnь, kьz vьtte povzas.

— Prokofij Mitrič! Prokofij Mitrič! Da mьj tel!

— Jurtə orəta!

Sija eŕə laskovzьka:—Kasa talun me puli. Sojan?

Čəvtas sьlə vekəgə tьr, puktas vev-dəgəzdas viŕə, zvezdaokkezoen viŕə, rezjalə. Sulalə sь ozьn jurŕə ŕəŕətmən, verdə, kьz svađva vьlьn.

№ 703

Коми-Пермяцкого
Музея

— Şoj, Prokofij Mitriç, vinovat me te
озьп...

Љубо сьлэ—иңьс каттиşə сь гэгэр, нырсə
вьвлаң левтə, аşсə аззə.

— Тырмас...Ог-ңи!

— А Марја, кьз горңиçнəј сь гэгэрьн:
vasə vajə, kişetsə tabaknas kossə. Pərtça-
şas зоз сəрас—ңинкəммезсə řimļalas, çuv-
kiezsə peçurkaə şujas.

Ojnas ki vьlas vodtətas, jurşisə volkə-
tas, peļlas, kaң moz, мьjkə murzas... Çe-
pəļtəstas Kozonok sijə, a sija сьңңальслə...

— Мьј te, Prokopeј Mitriç! zувьт ed...

— Oј кьєэм zувьт... Kувтəş zmiti...

— Da esə çepəļtəstas: Aslat-pə ed zə-
ņik, ñe çuzəј музьк. Ţesitəstas şələmsə,
сьвəрьн вəра иңьс pondas sijə:

— Ok te, Kozon, te Kozon! Lapkьsta-
kə tenə кьк кьпьмиş, i to on lo... Te du-
majtan, me pervəј? Te dumajtan ави əvid-
no řerpitнь etєэм gřivşaң?... Oзьк jeєa-
зьк мьççavlis aşşis мьвкьдсə Marjaьс, un-
зьксə řerpitis. A кьз мьççişisə воļsevik-
kes svobodanas da pondisə iңkaezlə vait-
нь, əni-pə tijə pravaezən музьккезкəт,—se-
tən i Marja oştis řinnezsə. Toko кьлас кь-

eəmkə oratorliş loktəmsə—kotərtə çozək so-
vraŋno vylə. Ez pondь ozza moz stьditçь-
nь. Loktis ətrьr orator dьnə da orsə şin-
peznas, kьz nьvka.

Munam,—suə,—jort orator, mijanə çaj
junь.

Kozonok, koçesno, setən-zə çuzəm vь-
las vezşis, şinnes pemdisə, nьrpssez paş-
kalisə. Dumajtam mijə, tьskaşnь nija pon-
dasə mişing vьlas-zə, kьzkə-ed tьrpitis. Mu-
nis vokən moz i suə:

— Munam gortə!

A sija narosno rovno kьz suvtis orato-
rьs mestə da şorŋiən mijanlaŋ:

— Jorttez kreşşana!

Mijə vьdənnьm siz i akŋitim. A setən
Kozonok gotov kuçikşis petnь.—jort orator,
taekə sijə çortəs!

Gorətas sь vylə, kulakkeznas uşkətçis.

— Lovtə kьska!

A Marja sijə narosno drazŋitə:

— Kin setçin sumitə mijan, Prokofij
Mitriç? Strasno, a povnь çemiş.

— Pondan-kə sovrəŋnoez vьlət kьskaş-
nь, poduvtə kerala!

— Çerьs oz voş...—Ləgaşis Kozonok,

kossə mьjənkə vačkьnь, a Marja grəzitčə-
mən.

— Vərzət toko: Bьdəs kasnikkezsə zug-
dala tenat Kozonok zuk jur verdə...

Etaşan i pondətçis. Kozonok aşsis vlaş-
sə mьççalə, Marja—aşsis. Kozonok kujlə kro-
vač vььn, a Marja—gor vььn. Kozonok—sь
dьnə, a sija—sь dьniş.

Тьrmas, miləj, əni ңe ozza kad. Vizə
pьran kad tija nlə lcktis...

— Lok me dьnə!

— Og mun.

Çeççalas-çeççalas Kozonok da sija n vo-
das kəzьt odqala uvtə. Ətrьriş setçəz de-
loьs loktis—prosto şmek petə! Çeład dugdis
iңьs vajavьn. Vajis kьkə da zevis. Kozonok
kuimətə vizçişə, Marja mugşis. Меньm-pə
şin əzə əz kov eta orsan torьs..

— Kьeəm çaça?

— Azzan kьeəm... Te-ed ətrьriş en
vajь?

— Me tenьt ңe iңka-ed.

— No i me tenьt—ңe məs, kukanņez
bьd voə vajvьn og pondь. Dumajьta esə—
kəg vajьn...

— Kozonok kuçikşis petə.

— Jurta orəta, kəz pondan seteəm kəv-
vez -vaitn̄!..

Marja siz-zə oz şetçy. Menam-pə əni oz-
ni sogmə.

— Kəz oz sogmə?

— Virres menam koşmisə... Pordan şiləj
əkt̄n̄—p̄ssa.

Şuç şeralis Mari zəniksə. Oz təd sija
m̄j kern̄. Ozyk suŋit̄lv̄lis, vetl̄atlis, bra-
gaezsə əkt̄lv̄lis, a əni ŋekyt̄çə oz mun. Vo-
das gor v̄lə da kujlə, kəz dəveç. Vart̄lv̄n̄
ədd̄ənz̄yk—p̄ssas. Eta jeeə, nuətas esə sud
v̄lə, a voļsevikkez suditasə: n̄lən seteəm
əni moda—iŋkaezdor sulavn̄. Voļa v̄dsən
šetn̄, ŋem ŋe sun̄, st̄d-ed loas asl̄m
suşeddezşan, viştalasə—oz verm̄-pə kaŋan-
dujt̄n̄ iŋb̄s v̄l̄n̄, povzis-pə. K̄k̄iŋ-ŋi vet-
lis vorozejka d̄n̄ə—ŋem ez pet! Pondis
Marja gazetaez da k̄n̄igaez vajavn̄ klub̄iŋ.
Paşkətas p̄zan paştas i pukalə, kəz velə-
tiŋ k̄eəmkə, t̄rpezsə v̄rətə. K̄l̄əmən oz
l̄dd̄ət! Kozonok, koŋesno, ŋem oz su. L̄d-
d̄ət-pə, toko gort̄iŋ en p̄ssav. Kər esə na-
rosno s̄b̄ v̄l̄n̄ suŋit̄b̄stas.

— Teļegramasə oŋŋa jurən vižan... L̄d-
d̄ətiŋ, Mari.

Mari vytte oz i kv. A knigaez da gazetaez, vydən tədə, kыз mortsə mädikə pərtəny, as vylas oz pondь vačkışny. Marja siz-zə loktis seteəm točka dьnəz. Suvtətas šinnəzsə əbyl vylə da vizətə əbynə, menym-pə gəztəm...

— Mьj-inə tenyt kolə?—Jualas Kozonok.

— Mьjkə kolə ne tatiş. Mədnəz-vь ovny. Vizətas-vizətas Kozonok da i oz ʃer-pit:

— Ək, me tenyt ʃeta, vaiş petəm jurlə! Te verşasə en kaţţy.

A sija i vьliş pondis ɳevna aslyb vaitny. Muzykkez vaşniə pygə. Sovraŋno mijan—sija setən-zə kaţţişə. Muzykkez pondisəl əgavny.

— Marja sьd pu!

Kьtçə te, toko šinneznas bergətylə. Dumajtəm kьeəmkə iŋka-jukət (zenotdel). I mijə seteəm vaşniezsə egna kьvlə, kьeəməşkə ne mijan mьj-ja kьvves; vizətam, ətik iŋka sь dor, mädik i Kozonok kerkuьn oşşisə kurssez. Çukərtçasə i pondasə tarzьny. Komissar pondis seļsovetşan vovlyny ny dьnə. Mijan sija, posadskəj Vaškaən suim mijə ozyk, vuzis voļsevikkez dьnə—Vaşilej Iva-

novičən keršis. Sek Kozonok vьdsən-ni rammis.

Gorətčas-kə ətik кьv, sь vьlə das sь.
— Nu-nu, en gorav.

Komissar, koņesno, iņkaezlaņ kəstə—sь-lən zeteəm programa. Əni-pə, Prokofij Mitrič, oz kov iņkaez vьlə gorətlьnь—revolučia... A sija toko sьññalьslə, кьз вəвəv. Şə-ləmnas gotov кьк torjə potkətnь etə revolučiasə,—no polə: vermas uməl ionь. A Marja şo ədđənzьk da ədđənzьk ьstə. Me-pə məda vьdsən vuznь voļsevitskəj partiaə. Pondis Kozonok stьđitnь sija. Кьз-pə tenьt ne stьd? Tenьt-pə, jenьs oz proštit eteəm oləm ponda.

Marja toko piļskə.

— Jen? кьeəm jen? Кьtiş te sija azzin?

Вəвəv... кьз lois? Komissariş oz pov. Sija sьlə voļsevitskəj kņizkaez vajalə, juršis dumaezsə žugə, a Marja rad, çuzəm vьlət-tis gərd vir vetlə. Pukalənь ətrьriş pьzan sajn ordçən peļpənezən dumajtənь—ətik-kez kerkuьn, a Kozonok krovat uvtə zev-şişis: vezəktəm pondis sija maitnь. Lezis ənsə da pukalə, кьzi laska porəьn. Komissar i baitə:

— Zənikət tenat, jort Grisagina uməl
mort. Kəz toko te səkət olan, og vermə
me vezərtən!

Marja şeralə.

— Me og ov səkət nəl təliş.. Mijə toko
siz olan...

Komissar sija kiezəttis:

— Da mən te vaitan? Me nəkər og ve-
rit.

A aqəs şo şinneznas nəzələlə, sən ver-
də matəzək zmitçə. Kutis kos vevdərəttis
da i vizə. Me-pə əddən tenə zəlejtə...

Kəvzə Kozonok krovaq uvtən da kəz vəv-
şalis. Çer mədis voşnə, kəkənnənsə kerav-
nə, da polis. Məççis jursə ən uvtçis, vizətə,
a nija sən vələp-zə şeralənə; mijə-pə-ed tədim
tençit krovaq uvtən pukələmsə.

Mijə pondim sovet vərjənə. İnkəez lok-
tisə, kəz bazarə. Mijə sumitam, kəlam Mar-
jalis nimsə gorətənə:

— Marjaəs! Mərjaəs! Grisaginaəs!

Kinkə viştalis mijan kolasiş narosno:

— Koram!

Dumajtim sutka jəliş moz. Sija—vəl
petis. İnkəez, kəz çavkənnənz gorətlənə mu-
zəkkeslə: dəvəez, soldatkəez—vətsə kəmər.

Mijan parodys avu lut şurəţçynь naçalnik-kezas da esə ənnə kadə—voştisə i maxnitisə kieznanьs. Marja, dak Marja. Aş peslişə.

Pondisə Marja ponda levtəm kiez ьdçьнь—кьк şo dasvit! Komissar, Vaşilej Ivanoviç aslas şorņiən porjətə sijə. Nu, suə, Marja Jegorovna, te mijan pervəj inka kreşşanaşəņ deputattez sovetьн. Sluzьt.. Me, suə, porjətə tenə etijən Sovetskəj Respublika ŋimşəņ i nađejtça te vьlə, te kuzan sulavнь uzaliş jəz ponda.

Şinnez Marjalən ьzdisə, səkaes gər-dətisə. Oz şerəmççь—sulalə.

Mari suə,—me jorttez sluzьta. Edə vidə, кьз og kuz mьj kernь—velətə.

Kozonok eta porəə ləgiş şerəmççit. Sija ez vezərt, şeraləнь-ļi sь vьльн, poçot-ja kerəнь. Loktis gortas i dumajtə: „Кьз əni sьkət vaitнь? Naçalnikovəj mortьs“. Mijanlə tozə çudo! Orsan кьeəmkə lois. Inka i drug—volosnəj sovetьн, đeloez mijanliş pondas vərjьнь. Vidçьнь pondisə əta-məd kola-sьп...

Bəvbez! Pozə raz inkasə pukşətnь seteəm dolznoş vьlə?

Starik Nazarov siz i vištaləm Marjalə
as dərnas: Oj, Marja, nə sija vorotaə inmin.
Sija toko jurnas kaçyk keris. Menə-pə
vərjis narod—nə ačym muni.

Loktim sovetə—on i təd sijə. Pьzan suv-
tətəm, çerniņica, kыk karandas—vəz da
gərd, sь gəgər—šekretar gizəttezipestujtə. A
sija i golossə, proklatəj, mədikə kerəma.
Siz i şinneznas stroçkaezəttis snьritə.

Etə, suə, prodovolstvennəj vopros şərti
jort Eremejev? Gizis famiļlosə gumaga vьlə
da vəra kыз naçalņik!

— Spisokkez gotovəş tenat? Şurьtzьka
ker!

Şinneznьmlə mijə ogə veritə, vot tenьt
i Marja? Kət ətrьriş-vь gərdətbьstis... siz i
вьdənnьsə pədtə „Jortən“. Loktis ətrьriş
Kļimov—starik, i sьlə suə: Mьj kolə jort?
A sija ez vermь tєrpitнь etə kьvsə, vurьzk
sьliş gad potkətnь.

„Kəti,—suə,—tə i volosnəj çlen, no me
tenьt nə jort“... Da sija etən raz zigan? Şe-
ralə. Təliş vərti pondis novьjnь joşa sar-
ka, muzьk jərnəs paştalis, sarpaas zvezda
mərtis. Pəşşis, pəşşis Kozonok, pondis kor-
nь razvodna iņьsliş:

— Çаркь, суә, менә етеәм олаиш... Ме, суә, ог вермь... оуны. Мәдик иңка понда косьны, бурзькә

Мәри кәко кинас әвтәстис сьлә.

— Әни-зә верман, ме вазьн-ңи сija виç-çиша. Тәлиш вит гәгәр узалис sija mijanьн, пондис әддән воļsevickәj ki vižнь, i иңка-ез пондисә сь моz-зә kernь.

Әтик i storia mijan setән sogmis—kazak-kez mijan vьлә uškәtçisә. Pukşis Mәrja te-legaә da kьtçәkә voļsevikkezkәt munis. Og tәd—og verмь vištavnь kьtçә. Azьlәmaş, vьtçe-вь, мәдик posadiş sija, a novdu i ңe sija vәli, kin мәдик, vaçkişis sьлаңә. Una әni loisә sete mmes.

Цена 10 коп.

А. НЕВЕРОВ
МАРЬЯ БОЛЬШЕВИЧКА
Перевод на Коми (пермяцкий)
язык **Ф. ЗУБОВА**

Редактор Ф. А. ТУПИЦИН   Тех. ред. И. А. ШАДРИН

*Окрант № 356. Заказ № 1017. Тираж 2100. Сдано в набор
26/VIII-34 г. Подписано к печати 5/IX-34 г. Печатных лис. 1/2.*

Кудымкарская тип. „Свердполиграф“.